

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de
VLAAMSE VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE

Afgiftekantoor 2170 Merksem 1
Periode: oktober – november – december 2012

ISSN 0771-5277
Erkenningsnr. P209674



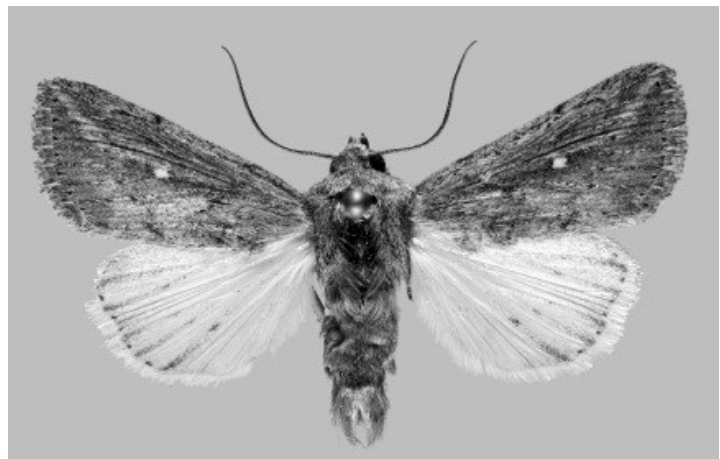
Redactie: Dr. J.-P. Borie (Compiègne, France), Dr. L. De Bruyn (Antwerpen), T. C. Garrevoet (Antwerpen), B. Goater (Chandlers Ford, England), Dr. K. Maes (Tervuren), Dr. K. Martens (Brussel), H. van Oorscot (Leiden), W. O. De Prins (Leefdaal).

Redactie-adres: W. O. De Prins, Dorpstraat 401B, B-3061 Leefdaal (Belgium).

willy.deprins@gmail.com.

Uitgegeven met de steun van de provincie Antwerpen.

Jaargang 40, nummer 4
1 december 2012



Leucania punctosa (Treitschke, 1825) – see page 87

PHEGEA

Bosmans B.: Recent finds of notable Curculionoidea (Coleoptera) for the province of Limburg	82
Székely L. & Dincă V.: <i>Leucania punctosa</i> (Lepidoptera: Noctuidae), a new species in the Romanian fauna	87
Wullaert S.: <i>Stigmella sorbi</i> (Lepidoptera: Nepticulidae), new to the Belgian fauna	92
De Prins W. & Steeman C.: Interessante waarnemingen van Lepidoptera in België in 2011 (Lepidoptera)	95
Boekbesprekingen	86

Recent finds of notable Curculionoidea (Coleoptera) for the province of Limburg

Bart Bosmans

Abstract. The fauna of Curculionoidea in the province of Limburg is, like in the other Flemish provinces, still insufficiently known. In this paper, 17 new species for Limburg are discussed, of which 4 species are first records for Flanders, one is a and three species are rediscovered for the Belgian fauna.

Samenvatting. Recente vondsten van merkwaardige Curculionoidea (Coleoptera) voor de provincie Limburg
De Curculionoidea fauna van de provincie Limburg is, net zoals voor de andere Vlaamse provincies, nog slecht gekend. In dit artikel worden 17 nieuwe soorten voor Limburg besproken. Hiervan zijn 4 soorten nieuw voor Vlaanderen, één bevestiging van een nieuwe Vlaamse soort en 3 herontdekkingen voor België.

Résumé. Des observations récentes de Curculionoidea (Coleoptera) dans la province du Limbourg
La faune des Curculionoidea est mal connue pour la province du Limbourg. Cet article fait partie d'une initiative destinée à combler cette lacune. Suite à des découvertes récentes, 17 espèces sont présentées comme nouvelles pour le Limbourg, dont 5 espèces nouvelles pour la Flandre (donc une confirmation) et 3 redécouvertes pour la Belgique.

Keywords: weevils – Curculionoidea – Curculionidae – Brachyceridae – Nanophyidae – *Bagous* – *Bruchela* – *Cleopomiarus* – *Dorytomus* – *Ellescus* – *Gronops* – *Grypus* – *Mecinus* – *Nanophyes* – *Neophytobius* – *Otiorhynchus* – *Phytobius* – *Sitona* – *Stenopelmus* – *Tanysphyrus* – *Tapeinotus* – Belgium – Flanders – Limburg

Bosmans, B.: Roerstraat 75, B-3600 Genk. bart@insects.be

The "Catalogue des Curculionoidea de Belgique" (Delbol 2011) records 359 species of Curculionoidea (except Scolytinae and Platypodinae) for the Flemish (Belgian) province of Limburg. From the bordering Dutch province of Limburg the "Catalogus van de Nederlandse Kevers" (Vorst 2010) reports 529 species. Although the river Meuse physically separates both provinces, ecologically and in biotope both provinces are in large extent similar. There are no reasons why the totalling number of species should not compare. This article aims at filling the gap and discusses recent notable Curculionoidea for the Flemish province of Limburg. The article presents 17 new finds for Limburg, from which 4 first records for Flanders, one confirmation of a new species for Flanders and 3 rediscoveries for Belgium. All specimens discussed are part of the author's collection.

Species are grouped and discussed per locality. Red list indications for Germany are adopted from Rheinheimer & Hassler (2010). For each species the EDV-Code is used as in the "Verzeichnis der Käfer Deutschlands" (Köhler & Klausnitzer 1998, Köhler 2000). The scientific names mentioned are conform Fauna Europaea (Alonso-Zarazaga 2011). Following abbreviations are used:

N (Lim)	new for the Belgian province of Limburg
N (VI)	new for Flanders
C (VI)	confirmation of a new species for Flanders
R (BE)	rediscovery for Belgium (without records for a minimum of 50 years)

True weevils

93-.090-.016-. *Dorytomus* (*Euolamus*) *nebulosus* (Gyllenhal, 1836) – (Curculionidae, Curculioninae, Ellescini) – N (Lim)

While searching mixed stands of *Salix* and *Populus nigra* with a beating tray several specimen of *Dorytomus nebulosus* were found near Maasmechelen (Leut, 06.iv.2010). *D. nebulosus* develops on Poplar (*Populus* sp.) and is considered neither a frequent nor a rare weevil species. The find of *D. nebulosus* is a first record for Limburg. According to the online Curculionoidea catalogue of Belgium (Delbol 2011) this weevil occurs locally in the provinces of Antwerp, West Flanders, Walloon and Flemish Brabant.

93-.128-.001-. *Gronops lunatus* (Fabricius, 1775) – (Curculionidae, Cyclominae, Rhythirrinini) – N (VI)

A pitfall trap set in the Maatheide (Lommel, 11.vi.2010) contained one specimen of *Gronops lunatus*. This species of weevil is rarely found as it leads a hidden life at the foot of its host plant Spurrey (*Spergula* sp.). *G. lunatus* is also reported from Mulleins (velvet plants, *Verbascum* sp.). Both plants are present in the Maatheide location. Remarkable is the position of the pitfall trap in a shallow vernal pool. However, this exceptionally wet spot is located in a dry and barely grown sandy area. The specimen must have been trapped while migrating. The find of *G. lunatus* is a first record for the province of Limburg and, in a wider perspective, a first record for Flanders. The online Curculionoidea catalogue of Belgium mentions only rare and local finds from the province of Luxembourg. In neighbouring countries *G. lunatus* is mentioned from Germany by Köhler & Klausnitzer (1998, 2000), from the Netherlands by Heijerman (1993) and from Luxembourg by Braunert (2009). The German red list status is 3 "endangered".

93-.175-.001-. *Cleopomiarus micros* (Germar, 1821) – (Curculionidae, Curculioninae, Mecinini) – N (Lim)

The dry and sandy roadsides in the broader area of Maatheide (Lommel, 12.vi.2010) have large stands of Sheep's bit scabious (*Jasione montana*). Sweeping the

sparse vegetation at these roadsides resulted in the first find for Limburg of *Cleopomiarus micros*. Delbol (2011) notes this species as local in the Belgian provinces of Antwerp, Flemish Brabant and Namur. The species lives monophagous on Sheep's bit.

93-.174-.004-. ***Mecinus pascuorum*** (Gyllenhal, 1813) – (Curculionidae, Curculioninae, Mecinini) – N (VI)

The same sweeping sample from the Maatheide roadside (Lommel, 12.vi.2010) as mentioned above, also contained a specimen of *Mecinus pascuorum*. This species develops on Narrowleaf plantain (*Plantago lanceolata*). The find at Maatheide is a first record for Limburg and by extension for Flanders. According to Delbol (2011) *M. pascuorum* occurs localised in the provinces of Namur, Luxembourg, Hainaut and Liège.

93-.044-.014-. ***Sitona (Sitona) puncticollis*** Stephens, 1831 – (Curculionidae, Entiminae, Sitonini) – N (VI)

A regularly disturbed site at Maatheide is marked by artificial slopes of fine sand. These dry sandy slopes and ridges are sparsely grown by diverse pioneer vegetation. By searching this pioneer vegetation, two specimen of *Sitona puncticollis* were found (Lommel, 11.vi.2010). *S. puncticollis* develops on a wide range of host within the family of the Fabaceae (Treffs, Clovers, Lucernes, Broom). Delbol (2011) mentions a localised occurrence in Belgium for the provinces of Namur and Luxembourg. *S. puncticollis* is a new species for Limburg and for Flanders.

93-.087-.024-. ***Bagous glabrirostris*** (Herbst, 1795) – (Curculionidae, Bagoinae, Bagoini) – N (Lim), R (BE)

Flooding the banks of an artificial lake in Lommel (Sahara, 12.vi.2010), a historic industrial site in Lommel, resulted in the find of several specimen of *Bagous glabrirostris*. Delbol (2011) mentions local finds in the provinces of Antwerp, East Flanders, Walloon and Flemish Brabant prior to 1960. Since 1960 however, this species has not been recorded anymore nationwide. The species develops on aquatic plants, among which Water Pineapple (*Stratiotes aloides*) and Hornwort (*Ceratophyllum* sp.). The find of *B. glabrirostris* in the flooding sample represents a rediscovery after 50 years for Belgium and a first record of this species for Limburg. The German red list status is 3 “endangered”.

Other remarkable weevils from Maatheide, Lommel

Maatheide is characterized by a contrast in biotopes, ranging from dry sandy areas with little vegetation to moist grasslands with acidic shallow vernal pools of water. In the dry area's, the soil of fine sand is often disturbed by industrial activity. Pioneer vegetation profits from this situation. Among others, species of *Verbascum* thrive. The presence of four weevil species with a preference for *Verbascum* was detected: *Cionus hortulanus* (Geoffroy, 1785), *Cionus olens* Fabricius, 1792, *Cionus scrophulariae* (Linnaeus, 1758), and *Rhinusa tetra* (Fabricius, 1792). Remarkable as such is not their presence, but the occurrence of these four weevil species at one location and often at the same time on one specimen of *Verbascum* plant. While in co-

occurrence they numbered several specimens of each species. That leads to questions regarding development and food competition strategies.

93-.087-.013-. ***Bagous frit*** (Herbst, 1795) – (Curculionidae, Bagoinae, Bagoini) – N (Lim)

While sampling the outer edges of a wetland (Maasmechelen, 30.iii.2011) several specimen of *Bagous frit* were collected near stands of Bogbean (*Menyanthes trifoliata*). Sieving samples nearby resulted in further specimens. The discovery of a population of *B. frit* is a first record for Limburg and one of the rare finds of this species for Belgium. Delbol (2011) notes very localised finds in the provinces of East Flanders and Flemish Brabant. The German red list status is 2 “strongly endangered”.

93-.087-.009-. ***Bagous limosus*** (Gyllenhal, 1827) – (Curculionidae, Bagoinae, Bagoini) – N (Lim)

One specimen of *Bagous limosus* was found in a sieving sample from Kinrooi (Grootbroek, 19.ix.2010). This waterbound weevil develops in Pondweed (*Potamogeton* sp.) and has a preference for slow moving water. The sample was collected while sieving plant material bordering a well-planted drainage channel. The find represents the first record of *B. limosus* for the province of Limburg. Delbol (2011) rates the species as occurring localised in the provinces of Antwerp, East and West Flanders, Brussels, Walloon and Flemish Brabant. The German red list status is 2 “strongly endangered”.

93-.087-.010-. ***Bagous subcarinatus*** Gyllenhal, 1836 – (Curculionidae, Bagoinae, Bagoini) – N (Lim), R (BE)

Another first record for Limburg in the genus of *Bagous* is the find of *Bagous subcarinatus* in a sieving sample collected from the edges of a well-planted small pool in Maaseik (De Brand, 03.x.2010). A sieving sample from detritus at the bottom of a relict clay pit near Maasmechelen (Maaswinkel, 24.ix.2011) contained another specimen. The water bodies at both locations can be considered vernal pools with fluctuating levels of water. *B. subcarinatus* is known to develop mainly on Soft Hornwort (*Ceratophyllum submersum*) and Water Milfoil (*Myriophyllum* sp.). Records for Belgium are limited to old observations, dating from 1904 to 1945. Few recent finds were made. Based on these data Delbol (2011) notes *B. subcarinatus* as occurring localised in the provinces of Namur, Antwerp, East Flanders, Walloon and Flemish Brabant. The German red list status is V “pre warning list”.

93-.156-.001-. ***Tapeinotus sellatus*** (Fabricius, 1794) – (Curculionidae, Ceutorhynchinae) – N (Lim)

The occurrence of one specimen in a sieving sample from a wet drainage ditch in Maaseik (De Brand, 30.i.2011) is the first record of *T. sellatus* for Limburg. Since then it has been found at other locations (Bilzen, Bree, Kinrooi, Zutendaal). The species lives oligophagous on Loosestrife (*Lysimachia* sp.). *L. sellatus* is widespread in Belgium and has been recorded from each Belgian province.

Other remarkable waterbound weevils in De Brand, Maaseik

De Brand is a bocage landscape with mixed hedges separating meadows and fields. It is a moist to wet area with seasonal standing water. Livestock drinking pools are common and show a rich variety in aquatic and semi-aquatic plants. The October sample contained several specimens of *Tanysphyrus (Tanysphyrus) lemnae* (Fabricius, 1792) (Eirrhinidae, Eirrhiniinae, Tanysphyrini) and one specimen of *Grypus brunnirostris* (Fabricius, 1792) (Eirrhinidae, Eirrhiniinae, Eirrhinini). The minute species *T. lemnae* develops on Duckweed (*Lemna* sp.). It was also found in Hasselt (Galgenberg, 01.viii.2010) and remarkably at both locations in co-occurrence with the non native *Stenopelmus rufinasus* Gyllenhal, 1835. Less widespread but present in most of Belgium is *Grypus brunnirostris* (Fabricius, 1792) which develops on Horsetail (*Equisetum fluviatile* and *E. arvense*). The find in De Brand is one of the few known locations for this species in Limburg. *G. brunnirostris* is otherwise known from Nieuwenhoven (Sint-Truiden) and Bichterweert (Dilsen-Stokkem).

93-.1441.001-. *Neophytobius muricatus* (C. Brisout, 1867) – (Curculionidae, Ceutorhynchinae) – N (Lim), R (BE)

L. Crèvecoeur provided the author with a Ceutorhynchinae specimen captured with a free hanging UV-lighttrap near Tongeren (Riksingen, 07.v.2011). The specimen was identified as *Neophytobius muricatus*. The species is rarely reported and little is known of its biology although Common Knotgrass (*Polygonum aviculare*) is cited as its host plant. The trap was located in an Oak-Beech and fontinal Ash forest. The Riksingen find of *N. muricatus* is the second known location for Belgium. Delbol (2011) mentions one other find for the province of Antwerp (Zoerle-Parwijs, 1945). Next to second known location, this find also represents a rediscovery for Belgium after more than 65 years.

93-.143-.001-. *Phytobius leucogaster* (Marsham, 1802) – (Curculionidae, Ceutorhynchinae) N (Lim)

The coal mining spoil tip at Houthalen-Helchteren was leveled out in 1979. Its main surface got developed as an industrial park (Centrum-Zuid). The surrounding badlands, largely consisting of drainage basins and wetlands, were left undeveloped to nature. A sieving sample at the edge of one wetland basin resulted in the find of one specimen of *P. leucogaster* (Centrum-Zuid, 06.ii.2011). Its host plant, *Myriophyllum spicatum* (Eurasian watermilfoil), was present in large quantities near the sieving site. The find at the spoil tip basin is the first record of *P. leucogaster* for Limburg. The species is reported from the provinces of Namur, Antwerp, Luxembourg, Walloon and Flemish Brabant. The species is considered rare, but this might be biased due to its concealed aquatic lifecycle. However, for Germany its red list status is V “pre warning list”.

93-.102-.003-. *Ellescus infirmus* (Herbst, 1795) – (Curculionidae, Curculioninae, Ellescini) – N (VI)

The sieving sample from the spoil tip basin in Houthalen-Helchteren contained two specimens of *E. infirmus* (Centrum-Zuid, 06.ii.2011). *E. infirmus* develops on Willows (a.o. *Salix caprea*, *purpurea* and *alba*) and is bound to wetlands and river borders. Although considered a widespread species in certain parts of Germany, in other regions it seems to be declining or absent. Hence the German red list status is 3 “endangered”. *E. infirmus* is largely absent from Belgian collections. Records are known for the provinces of Namur and Luxembourg (M. Delbol, personal communication). This makes Centrum-Zuid the third known location of *E. infirmus* in Belgium and a first record for Flanders.

93-.087-.022-. *Bagous lutulentus* Gyllenhal, 1813 – (Curculionidae, Bagoiinae, Bagoiini) – N (Lim)

The wet meadows of Laambroeken are situated in Houthalen-Helchteren, close to Centrum-Zuid. Sieving samples were collected from shallow drainage ditches within the meadows. The sample contained one specimen of *B. lutulentus*. Recently, a second specimen was found in Houthalen-Helchteren (Mangelbeek, 04.iii.2012). This species develops in *Equisetum fluviatile* (Water Horsetail). It seems to be sensitive to the quality of its environment. Despite the common presence of its host-plant, *B. lutulentus* itself is rare and in the German red list this species is scaled in as 3 “endangered”. Delbol (2011) notes *B. lutulentus* as occurring localised in the provinces of Namur, Antwerp, East and West Flanders, Brussels, Walloon and Flemish Brabant. The specimen sieved at Laambroeken is a first record for the province of Limburg.

Brentidae

925.045-.003-. *Nanophyes brevis brevis* Boheman, 1845 – (Nanophyidae, Nanophyini) – C (VI)

A single find of *Nanophyes brevis* was made in Bilzen on the steep banks of the Albert Canal (Driebunders, 29.iv.2010). The isolated find at Driebunders was described in *Phegea* 39(3) (Bosmans 2011). Confirmation of a broader occurrence of this species has since occurred by the discovery of another specimen on Purple loosestrife (*Lythrum salicaria*) in a roadside drainage channel (Munsterbilzen, 24.v.2011). No data are known from other Flemish provinces. In Belgium it has only been reported from the provinces of Hainaut and Namur where it occurs locally. Records for this species along the Rhine in Germany are said to be increasing. Possibly *N. brevis* is extending its range. The Nanophyini are represented in Limburg by the widespread *Nanophyes marmoratus* (Goeze, 1777) and isolated populations of *Microon sahlbergi* (Sahlberg, 1835).

Anthribidae, broad-nosed weevils

891.001-.006-. *Bruchela rufipes* (Olivier, 1790) – (Anthribidae, Urodontinae) – N (Lim)

Bruchela rufipes, formerly known as *Urodon rufipes*, is a common species developing on *Reseda* sp. *B. rufipes*

does not have the characteristic weevil habitus. Delbol (2011) notes *B. rufipes* as widespread throughout Belgium. Despite its status, the occurrences on two coal-mining spoil tips in As (Klaverberg, 21.vi.2007) and Genk (Winterslag, 07.vii.2007) mark the first records for Limburg. At present, *B. rufipes* has not been reported for the provinces of Antwerp and East Flanders. This species can be expected at most locations with *Reseda*.

Non-native weevils

93-.085-.001-. *Stenopelmus rufinasus* Gyllenhal, 1835 – (Brachyceridae, Erihriniinae, Stenopelmini) – N (Lim)

A sieving sample of litter from a former fishery pond in Hasselt (Galgenberg, 01.viii.2010), with reeds, grasses, thicket and tree's overgrown, resulted in a find of *Stenopelmus rufinasus*. A sieving sample collected some weeks later from the edges of a small pool in Maaseik (De Brand, 03.x.2010) resulted in a second location for this non-native weevil species. *S. rufinasus* originates from the North-American region where it develops on duckweed fern (*Azolla filiculoides* = *A. caroliniana*), an introduced plant species occurring since 1912 in Belgium. *S. rufinasus* is an introduced species that can be considered naturalised. Both finds represent the first record of this species for Limburg. Delbol (2011) notes *S. rufinasus* as occurring in isolated populations in the provinces of Namur and Antwerp.

93-# *Otiorhynchus (Otiorhynchus) apenninus* Stierlin, 1883 – (Curculionidae, Entiminae, Otiorhynchini) – N (Lim)

Otiorhynchus apenninus, formerly known as *O. salicicola* Heyden, 1908, has Mediterranean origins (France, Italy, Switzerland) but has been able to disperse over larger parts of Europe through the horticultural trade. The first specimen for Limburg, found in a major garden centre in Genk (Winterslag, 11.vii.2009) is conform the supposed dispersion route. The earliest find of *O. apenninus* in Belgium dates from 1943, later finds range from 1995 through 2003. Delbol (2012) notes its occurrence in isolated populations in the provinces of Namur, Luxembourg, Walloon Brabant and West Flanders. *O. apenninus* is considered a naturalised non-native species in the Netherlands (Heijerman *et al.* 2003).

Acknowledgements

Gratitude to M. Delbol from Gembloux Agro-Bio Tech, Unité d'Entomologie fonctionnelle et évolutive, for confirming *N. muricatus* and for verifying and correcting determinations on specimens from Maatheide, De Brand and Zolliken, especially *Bagous* and *Gronops*. Thanks to Jonas Köhler, Karl Hadulla and Luc Crèvecoer in regard to *B. frit* and *N. muricatus*.

References

- Alonso-Zarazaga M. A. 2011. *Fauna Europaea: Coleoptera, Curculionoidea*. — Fauna Europaea version 2.4, www.faunaeur.org
- Anonymous 2012. Recent species checklists with map representations for the Flemish province of Limburg. Provincie Limburg, Likona, Biodiversiteit Limburg, online: www.biodiversiteitlimburg.be/atlas/
- Bosmans B. 2011. *Nanophyes brevis* (Coleoptera: Nanophyidae) new for Flanders. — *Phegea* **39**(3): 84.
- Braunert C. 2009. Verzeichnis der Rüsselkäfer Luxembourgs (Coleoptera, Curculionoidea) mit Ausnahme der Borkenkäfer (Scolytinae) und Kernkäfer (Platypodinae). — *Bulletin de la Société des Naturalistes Luxembourgeois* **110**: 125–142.
- Delbol M. 2011. Catalogue des Curculionoidea de Belgique. — online: www.curculionidae.be
- Heijerman T. 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggende gebied (Curculionoidea: Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodontidae, Anthribidae en Nemonychidae). — *Nederlandse Faunistische Mededelingen* **5**: 19–46.
- Heijerman T., Moraal L., Burgers J. & de Goffau L. 2003. *Otiorhynchus apenninus*, een nieuwe snuitkever voor Nederland (Coleoptera: Curculionidae). — *Nederlandse Faunistische Mededelingen* **19**: 41–48.
- Köhler F. & Klausnitzer B. (Eds.) 1998. Verzeichnis der Käfer Deutschlands. — *Entomologische Nachrichten und Berichte*, Dresden, Beiheft **4**, 185 p.
- Köhler F. 2000. Erster Nachtrag zum Verzeichnis der Käfer Deutschlands. — *Entomologische Nachrichten und Berichte*, Dresden **44**: 60–84.
- Rheinheimer J. & Hassler M. 2010. *Die Rüsselkäfer Baden-Württembergs*. — Naturschutz-Spectrum, Ubstadt-Weiher, Themen vol. 99, Landesanstalt für Umwelt, Messungen und Naturschutz Baden-Württemberg, 944 p.
- Vorst O. (Ed.) 2010. Catalogus van de Nederlandse kevers (Coleoptera). — *Monografieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging* **11**: 1–317.

Boekbesprekingen

Sobczyk, T.: *World Catalogue of Insects. Vol. 10: Psychidae.*

12,5 × 24,5 cm, 467 p., Apollo Books, Aamosen 1, Ollerup, DK-5762 Vester Skerninge, Denmark. www.apollobooks.com, info@apollobooks.com, gebonden, 2011, EUR 112,- excl. portkosten (ISBN 978-87-88757-98-9).

Het is meer dan 80 jaar geleden dat een catalogus over de familie Psychidae verscheen. Daarin werden ca. 500 soorten vermeld. In de huidige catalogus staan ca. 820 soortnamen opgesomd, waarvan de meeste reeds bekend waren ten tijde van de vroegere catalogus. Dit betekent dat er een heleboel taxonomische en nomenclatorische wijzigingen zijn doorgevoerd, o.a. niet minder dan 144 nieuwe combinaties, 8 nieuwe synoniemen, 1 nieuw beschreven genus enz. De meeste soorten komen voor in het Palaearctisch gebied (37%), gevolgd door Afrotropisch Afrika (22%).

Van elke soort wordt de huidige systematische plaats gegeven, een verwijzing naar de oorspronkelijke beschrijving, de type-lokaliteit en de type-exemplaren en hun plaats, en de geografische verspreiding. In vele gevallen wordt onder het kopje "Remarks" nog bijkomende info gegeven, meestal over taxonomische acties. Synoniemen van soorten en genera worden op dezelfde manier behandeld zodat men snel naar de oorspronkelijke publicaties kan terug grijpen.

Een onmisbare gids voor collectiebeheerders en al wie in deze familie met een toch heel uitzonderlijke biologie, geïnteresseerd is.

Leraut, P.: *Moths of Europe Volume 3. Zygaenids, Pyralids 1.*

13 × 20 cm, 600 p. waarvan 112 kleurenplaten, N.A.P. Editions, te bestellen via www.napeditions.com, gebonden, 2012, EUR 86,- excl. portkosten (ISBN 978-2-913688-15-5).

In dit boek behandelt de auteur iets meer dan 1000 soorten uit de families Zygaenidae, Brachodidae en Crambidae. De tekst bevat de volledige wetenschappelijke naam van de soort, een korte beschrijving van het imago met verwijzing naar verwante soorten, gegevens over de biologie en de geografische verspreiding. Deze laatste wordt ook op een klein kaartje grafisch voorgesteld. Van veel soorten worden ook tekeningen van de mannelijke en vrouwelijke genitalia afgebeeld wat een meer betrouwbare determinatie moet opleveren. Van bijna alle soorten worden collectie-exemplaren in kleur afgebeeld op zeer scherpe kleurenplaten. Afbeeldingen ontbreken van slechts 2% van de Crambidae. Dikwijls wordt meer dan één exemplaar afgebeeld, b.v. in het geval van sexueel dimorfisme of algemene variabiliteit. Zo worden b.v. van *Zygaena transalpina* 43 vlinders afgebeeld. In het totaal staan er meer dan 2300 exemplaren op de platen.

Er komen enkele taxonomische ingrepen in het boek voor (nieuwe synoniemen, verplaatsingen naar andere genera enz.). Soms wordt verwezen naar buiten-Europese taxa, meestal Noord-Afrikaanse of West-Aziatische, omdat die eventueel kunnen opduiken in verzamelingen. Jammer dat de soorten uit de archipel van de Azoren en de Canarische Eilanden niet opgenomen zijn in dit boek dat wel zeer goed kan gebruikt worden als determineerwerk.

Masui, A., Bozano, G.C. & Floriani, A.: *Guide to the Butterflies of the Palearctic Region. Nymphalidae Part IV. Subfamily Apaturinae.*

21 × 30 cm, 82 p., doorlopend geïllustreerd in kleur, Omnes Artes, Milano, www.omnesartes.com, te bestellen bij de editor, G. C. Bozano, Viale Romagna 76, I-20133 Milano, giancristoforo.bozano@fastwebnet.it, paperback, 2011, EUR 32,- excl. portkosten (ISBN 978-88-87989-14-4).

Dit veertiende deel in de reeks "Guide to the Butterflies of the Palearctic Region" bevat de soorten uit het prachtige genus *Apatura*, de bekende weerschijnvlinders. In tegenstelling tot de vorige delen in de reeks worden nu alle namen die ooit voor Palaearctische Apaturinae werden gebruikt, opgesomd met verwijzing naar hun oorspronkelijke publicatie. Sommige taxonomische ingrepen, vooral op het gebied van ondersoorten, zullen nog wel tot heel wat discussies leiden. Van alle behandelde soorten worden enkele exemplaren afgebeeld, meestal ook het genitaal en de vleugeladering. Van alle soorten wordt een verspreidingskaartje gegeven. Eén soort uit China wordt nieuw beschreven.

Deze interessante studie eindigt met een uitgebreide bibliografie en een alfabetische soortenindex. Het is een must voor alle dagvlinderliefhebbers.

Seeger A., Behounek G., Speidel W., Witt T. J. & Hausmann, A.: *Die Gross-Schmetterlinge Deutschlands, 2011.*

21 × 29 cm, 308 p., Heterocera Press Ltd., Szent István krt. 4, H-1137 Budapest. www.heterocera.net, info@heterocera.net, gebonden, 2011, EUR 96,-, excl. verzendingskosten (ISBN 978-963-88014-8-7).

Dit boek is in feite een geïllustreerde checklist van de 1377 soorten "grote vlinders" die in Duitsland voorkomen, met inbegrip van migranten, zwervers en adventieven. Men zoekt tevergeefs naar Hepialidae, Psychidae, Sesiidae en Cossidae, hoewel die toch niet zo klein zijn. Een en ander is het gevolg van de recente systematiek want in dit boek worden alleen de meest ontwikkelde Lepidoptera-families behandeld. Het boek begint met een systematische naamlijst waarbij 273 notities horen die zowel in het Duits als het Engels worden gegeven. Het grootste deel wordt echter ingenomen door 183 kleurenplaten met daarop 6171 haarscherpe en schitterende foto's van collectie-exemplaren. Hierdoor kan het boek meteen als determineerwerk worden gebruikt. Achteraan volgen nog een referentielijst en een alfabetische index. Een prachtig geïllustreerd boek over de Lepidoptera van een fauna die vergelijkbaar is met de onze.

Willy De Prins

Leucania punctosa (Lepidoptera: Noctuidae), a new species in the Romanian fauna

Levente Székely & Vlad Dincă

Abstract. *Leucania punctosa* (Treitschke, 1825) is recorded for the first time in Romania based on material collected in the steppes of northern Dobrogea (south-eastern Romania), where ca. 300 specimens were attracted to light traps. Adults of both sexes, as well as male and female genitalia, are illustrated. The faunistic importance of the steppe areas from northern Dobrogea is briefly discussed.

Samenvatting. *Leucania punctosa* (Lepidoptera: Noctuidae), een nieuwe soort voor de Roemeense fauna *Leucania punctosa* (Treitschke, 1825) wordt voor het eerst gemeld uit Roemenië op basis van materiaal dat verzameld werd in de steppes van Noord-Dobrogea (Zuidoost-Roemenië) waar ongeveer 300 exemplaren aangetrokken werden door lichtvallen. De vlinders en de genitalia van beide geslachten worden afgebeeld. Het faunistisch belang van de steppegebieden van Noord-Dobrogea wordt kort besproken.

Résumé. *Leucania punctosa* (Lepidoptera: Noctuidae), espèce nouvelle pour la faune roumaine *Leucania punctosa* (Treitschke, 1825) est signalée pour la première fois de Roumanie sur base de matériel récolté dans les steppes du Nord de la Dobrogea (Sud-Est de la Roumanie) où environ 300 exemplaires ont été attirés par les pièges lumineux. Les adultes et les genitalia des deux sexes sont illustrés. L'importance faunistique des zones de steppe du Nord de la Dobrogea est brièvement discutée.

Key words: Romania – Dobrogea – Macrolepidoptera – distribution – steppes – conservation

Székely, L.: Str. Viitorului 31 B/9, RO-505600 Săcele (Braşov), Romania. levi.szekely@gmail.com

Dincă, V.: Department of Zoology, Stockholm University S-106 91 Stockholm, Sweden & Institute of Evolutionary Biology (CSIC-Universitat Pompeu Fabra), Passeig Marítim de la Barceloneta 37-49, E-08003 Barcelona, Spain. sudistu@yahoo.com

Introduction

Beginning with 2007 the authors started to investigate the Lepidoptera fauna from northern Dobrogea (south-eastern Romania) with focus on steppe and salt steppe habitats that have previously received little attention from lepidopterists. Although during daytime the salt steppes appear fairly poor in butterflies, nocturnal collecting revealed the presence of several new species for the Romanian entomofauna. Furthermore, there have been recorded a considerable number of taxa of high zoogeographical significance, including several reaching in Dobrogea the western limit of their distribution in Europe. Results of the research have already been published (Székely & Dincă 2009) and synthesized in a recent study covering the period 2007-2009 (Székely et al. 2011). The 2011 research on the salt

steppe areas from northern Dobrogea revealed the presence of yet another new species for the Romanian entomofauna, namely the noctuid *Leucania punctosa* (Treitschke, 1825), which is presented in this study.

Methods

Collecting

The research focused on the *Artemisia* salt steppes of the north-eastern shore of Razelm Lake (Tulcea county, Romania) (Fig. 1, 2). Moths were captured by using a 160W mercury vapor bulb placed in front of a white sheet and powered by a portable gasoline electricity generator. In addition, eight portable (bucket type) UV light traps with 8W and 16W tubes were placed at the collecting site and separated by ca. 100 m from each other.

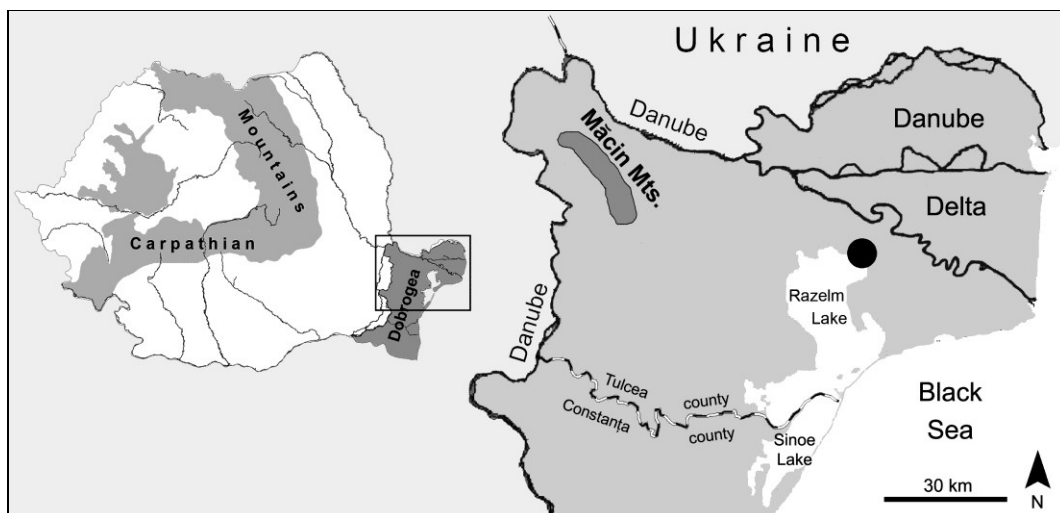


Fig. 1.– Map of northern Dobrogea with the collecting site of *Leucania punctosa* indicated by a black dot: north-eastern shore of Razelm Lake (Tulcea county, Romania). The upper left corner map indicates the position of Dobrogea and of the inset map within the territory of Romania.



Fig. 2.– Habitat of *Leucania punctosa* on the north-eastern shore of Razelm Lake, south of Sarinasuf and Plopu villages (Tulcea county, Romania), 30.viii.2011. Photo L. Székely.

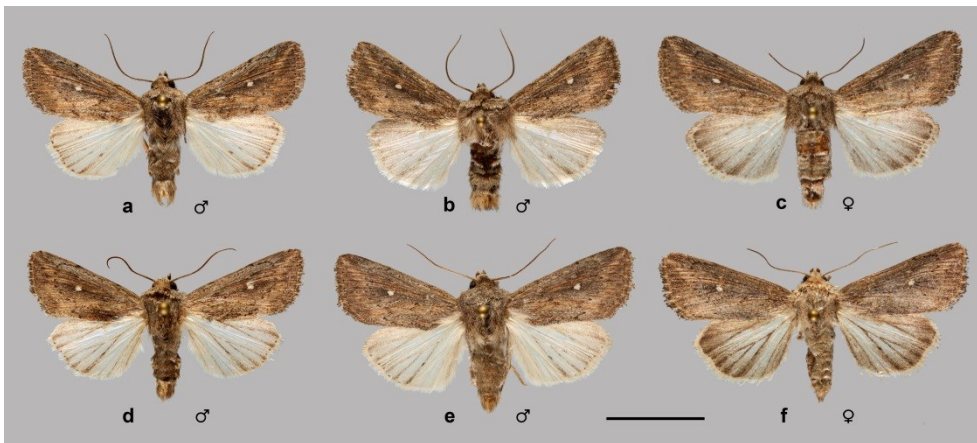


Fig. 3.– Adults of *Leucania punctosa* in dorsal view - North-eastern shore of Razelm Lake (Tulcea county, Romania), 29-30.viii.2011, leg. L. Székely; a. male, genit. prep. 1794/Dincă; b. male, genit. prep. 1793/Dincă; c. female, genit. prep. 1797/Dincă; d. male, genit. prep. 1795/Dincă; e. male, genit. prep. 1798/Dincă; f. female, genit. prep. 1796/Dincă.. Scale bar is 10 mm. Photo V. Dincă.

Genitalia examination

The male and female genitalia were processed as follows: maceration in 10% potassium hydroxide (ca. 15 minutes at 90°C), cleaning in distilled water, examination under a stereomicroscope and storage in tubes with glycerine. Photos of the genitalia were taken in 70% ethanol by using a digital camera attached to the stereomicroscope.

Results and discussion

Material. *Leucania punctosa*. 67♂, 25♀, north-eastern shore of Razelm Lake, (south of the Sarinasuf and Plopu villages, Tulcea county, Romania), 1 m, 29–30.viii.2011 (Fig. 1, 2). All specimens leg. & coll. Levente Székely (Romania) and Tamás Háczy (Hungary). In addition to the collected material, ca. 200 more specimens were attracted to the light traps, so that the real number of specimens observed is of about 300. The collecting overlapped with the eighth edition of the European Moth Nights (25–29.viii.2011).

Leucania punctosa is a univoltine xero-thermophilous species and adults are usually on wing from September to November (Hacker et al. 2002). Our records from northern Dobrogea show that the species, at least in some years, can also start flying slightly earlier (end of August). The larvae feed on various Poaceae species (Hacker et al. 2002).

The most similar species to *L. punctosa* is *Leucania putrescens* (Hübner, [1824]) (Hacker et al. 2002), the latter being very rare in the Romanian fauna (Rákósy 1996).

In terms of external morphology (Fig. 3a–f), *L. punctosa* has a less contrasting wing pattern compared to *L. putrescens*. The dark basal dash of the forewings is weakly marked or often absent in *L. punctosa*. The sinuous postmedial line is usually better marked in *L. punctosa* and the whitish spot of the reduced reniform stigma is slightly larger in *L. punctosa* compared to *L. putrescens* (Hacker et al. 2002).

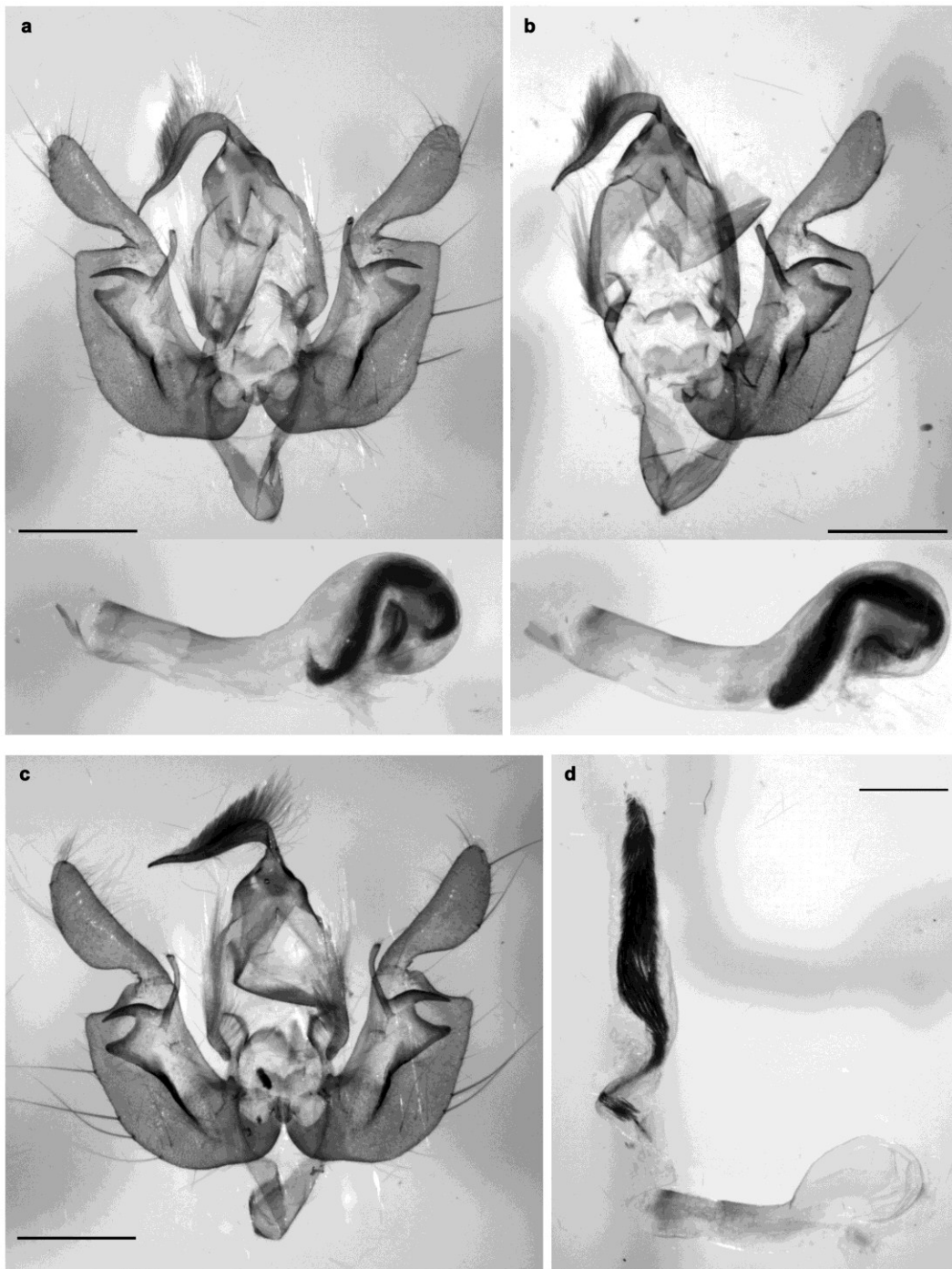


Fig. 4.– Male genitalia of *Leucania punctosa*, North-eastern shore of Razelm Lake (Tulcea county, Romania), 29–30.viii.2011; a. genit. prep. 1794/Dincă; b. genit. prep. 1798/Dincă, left valva removed; c. genit. prep. 1795/Dincă; d. genit. prep. 1795/Dincă, phallus with everted vesica. Scale bar is 1 mm in all cases.

Both male (Fig. 4a–d) and female (Fig. 5a–b) genitalia are fairly similar to those of *L. putrescens* (Hacker *et al.* 2002). The males of *L. punctosa* have smaller cucullus and clavus, but longer vesica with a longer cornuti field compared to *L. putrescens*.

The females of *L. punctosa* have longer ductus bursae and appendix bursae compared to *L. putrescens*.

Leucania punctosa is a Holo-Mediterranean-Iranian species, largely distributed from the Mediterranean Basin in the west to Turkmenistan in the east. It occurs in North Africa (from Morocco to Libya and Sinai in Egypt), southern Europe including the large Mediterranean islands (Balearics, Corsica, Sardinia, Sicily, Crete, Malta, Cyprus), southern Ukraine, Turkey, Armenia, Israel, Lebanon, Jordan, Iran, Iraq and Turkmenistan (Ivinskis &

Miatleuski 1999, Hacker *et al.* 2002, Klyuchko 2006, Kravchenko *et al.* 2007, Klyuchko *et al.* 2009).

To our knowledge, *L. punctosa* has never been mentioned in papers dealing with the Romanian Lepidoptera fauna, including the latest version of the Romanian Lepidoptera Catalogue (Rákósy *et al.* 2003) and the more recently published addenda and corrigenda to this catalogue (Rákósy & Goia 2007). Therefore, the specimens from the north-eastern shore of Razelm Lake represent the first record of this species in the Romanian fauna. However, the presence of *L. punctosa* in Romania was to be expected since the species occurs in neighbouring countries (Bulgaria and Ukraine). In Bulgaria the species is rare, being known based on only two specimens collected in the south of the country

(Byalo Pole village near Ivaylovgrad and Momina Skala Chalet near Madzharovo) (Beshkov 2000, Beshkov & Langourov 2004). In Ukraine *L. punctosa* occurs in Crimea (Klyuchko 2006), but it has also been recently found in the Odessa region (Klyuchko *et al.* 2009), about 200 km north-east from the Romanian locality reported in this study. Therefore, the presence of *L. punctosa* in northern

Dobrogea fills a gap in the general distribution of the species by linking the populations from Asia Minor and the Balkans to those from southern Ukraine. Furthermore, since steppe areas similar to the collecting site are present in several other parts of northern and eastern Dobrogea, the presence of other populations is likely.

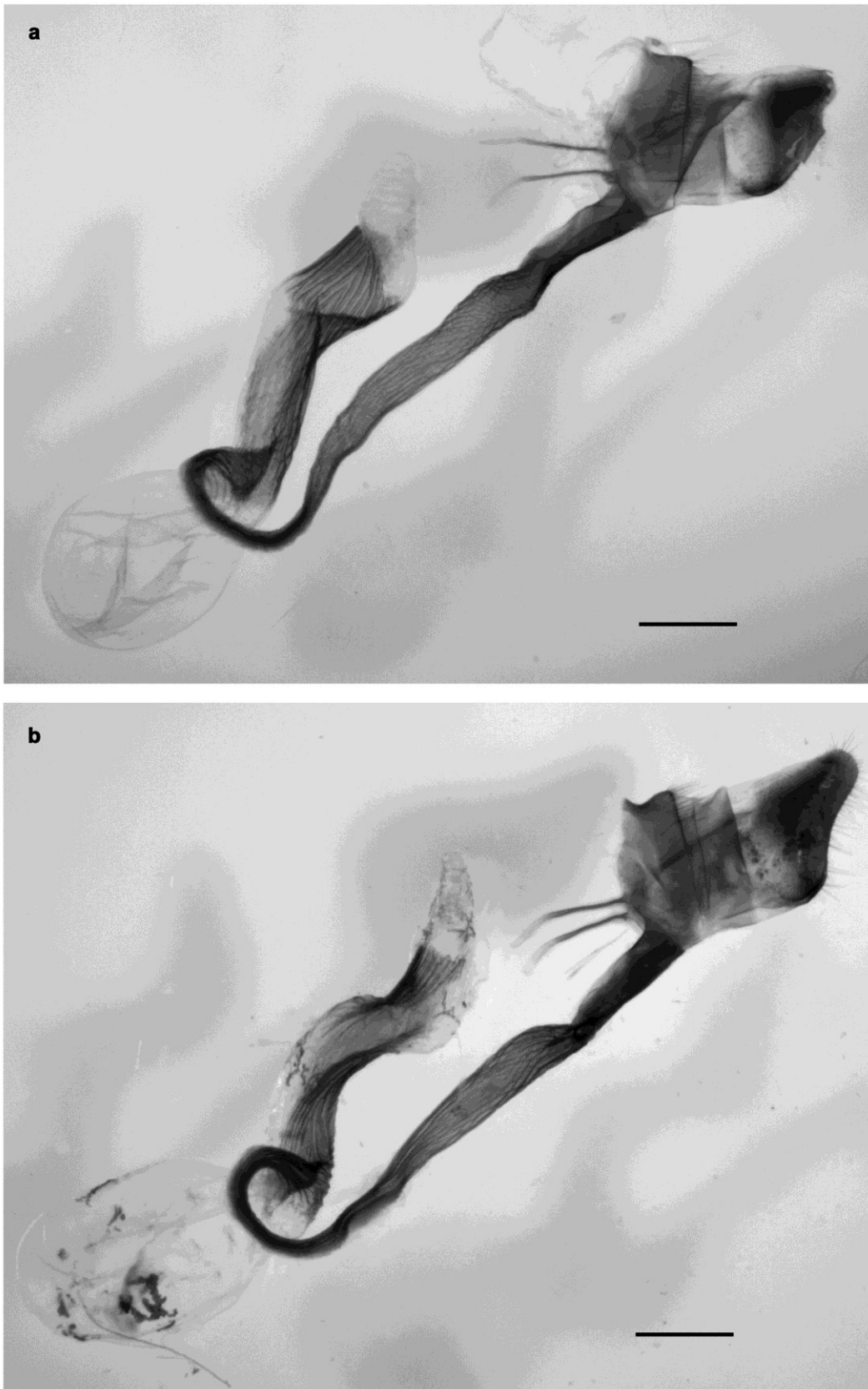


Fig. 5.– Female genitalia of *Leucania punctosa*, North-eastern shore of Razelm Lake (Tulcea county, Romania), 29-30.viii.2011; a. genit. prep. 1797/Dincă; b. genit. prep. 1796/Dincă. Scale bar is 1 mm in both cases.

The abundance of *L. punctosa* on the shores of Razelm Lake is noteworthy and further research is needed to establish if this reflects the presence of a large population in the area, or if it is the outcome of a massive migration. Interestingly, although lepidopterological research in the area started in 2007 and several collecting events took place in autumn (Székely *et al.* 2011), no specimen of *L. punctosa* has been collected until 2011.

Leucania punctosa is not among the species protected by law in Europe or Romania. However, the salt steppes neighbouring the large lakes from northern Dobrogea (Fig. 2) host several species that are protected in Romania (e.g. *Cucullia biornata* Fischer v. Waldheim, 1840, *Eupithecia biornata* Christoph, 1867), as well as some that are proposed for protection (e.g. *Hadula stigmosa* (Christoph, 1887), *Gortyna cervago* Eversmann, 1844, *Saragossa porosa* (Eversmann, 1854)) (Rákósy 2006). In addition, it is worth mentioning several taxa that are very rare in the Romanian fauna such as *Mycteroplus puniceago* (Boisduval, 1840), *Cardepija hartigi* (Parenzan, 1981), or *Saragossa siccanorum* (Staudinger, 1870) (two new specimens were collected by the first author on 29.viii.2011, together with *L.*

punctosa). These steppes may also host populations of *Paracossulus (Catopta) thrips* (Hübner, 1818), listed on Annex 2 of the Habitats Directive (92/43/EEC) and recently found by the first author (26.viii.2011) on the steppes lying south of Babadag forest (Tulcea county), less than 40 km away from the northern shores of Razelm Lake.

The presence of *L. punctosa* on the salt steppes of northern Dobrogea reinforces their faunistic value and calls for further studies that are likely to provide important contributions to our knowledge of Europe's entomofauna.

Acknowledgements

We thank Tamás Hác (Hungary) for help during field collecting and to Stoyan Beshkov (Bulgaria) and Roman M. Bidychak (Ukraine) for relevant literature on *L. punctosa*. We are grateful to László Ronkay (Hungary) for confirming the identification of the specimens and to Sylvain Cuvelier (Belgium) for the French and Dutch versions of the abstract. Vlad Dincă's research is funded by a postdoctoral scholarship from the Wenner-Gren Foundation (Sweden).

References

- Beshkov S. 2000. An Annotated Systematic and Synonymic Check List of the Noctuidae of Bulgaria (Insecta: Lepidoptera: Noctuidae). — *Neue Entomologische Nachrichten* **49**: 1–300.
- Beshkov S. & Langourov M. 2004. Butterflies and Moths (Insecta: Lepidoptera) of the Bulgarian part of Eastern Rhodopes. — In Beron P. & Popov A. (eds). *Biodiversity of Bulgaria 2. Biodiversity of Eastern Rhodopes (Bulgaria and Greece)*. — Pensoft & National Museum of Natural History, Sofia, 525–676.
- Hacker H., Ronkay L. & Hreblay M. 2002. *Hadeninae I. Noctuidae Europaeae* vol. 4. — Entomological press, Sorø, 419 p.
- Ivinskis P. & Miatleuski J. 1999. Data on Noctuidae (Lepidoptera) of Turkmenistan. — *Acta Zoologica Lituanica* **9**(1): 201–208.
- Klyuchko Z. F. 2006. *The Noctuids of Ukraine*. — Rajevisky Scientific Publishers, Kiev, 248 p.
- Klyuchko Z. F., Matov A. Yu. & Khalaim E. V. 2009. Addition to the fauna of Noctuids (Lepidoptera: Noctuidae s.l.) of the Northern Black Sea region (Odessa Province, Ukraine). — *Eversmannia* **17-18**: 71–80.
- Kravchenko V. D., Fibiger M., Mooser J., Junnila A. & Müller G. C. 2007. The Hadeninae of Israel (Lepidoptera: Noctuidae). — *SHILAP Revista de Lepidopterología* **35**(140): 441–454.
- Rákósy L. 1996. *Die Noctuiden Rumäniens*. — Staphia, Linz, 648 p.
- Rákósy L. 2006. U.E. și legislația pentru protecția lepidopterelor din România. — *Buletin de informare entomologică* **16**(3-4) (2005): 89–96.
- Rákósy L. & Goia M. 2007. Addenda und Corrigenda zu dem Verzeichnis Rumäniens/Addenda et corrigenda la Catalogul Lepidopterelor României. — *Entomologica Romanica* **11** (2006): 69–79.
- Rákósy L., Goia M. & Kovács Z. 2003. *Catalogul Lepidopterelor României / Verzeichnis der Schmetterlinge Rumäniens*. — Societatea Lepidopterologică Română, Cluj-Napoca, 446 p.
- Székely L. & Dincă V. 2009. *Cucullia argentina* (Fabricius, 1787) and *Saragossa porosa porosa* (Eversmann, 1854) from the steppes of Dobrogea, Romania (Noctuidae). — *Nota Lepidopterologica* **32**(2): 99–110.
- Székely L., Dincă V. & Juhász I. 2011. Macrolepidoptera from the steppes of Dobrogea (south-eastern Romania). — *Phegea* **39**(3): 85–106.

Stigmella sorbi (Lepidoptera: Nepticulidae), new to the Belgian fauna

Steve Wullaert

Abstract. On 27 May 2011 2 tenanted mines of *Stigmella sorbi* (Stainton, 1851) were found on Rowan (*Sorbus aucuparia*) at Bagimont (near Bohan, Namur). On 30 May another 3 tenanted mines were found at Orchimont. It is the first record of this species for the Belgian fauna. During a later excursion at Forges (province of Hainaut), about 10 vacated mines were found. On 23 June 2012, some tenanted mines on *Sorbus aucuparia* were found at Weywertz and at Rocherath (province of Liège).

Samenvatting. *Stigmella sorbi* (Lepidoptera: Nepticulidae), nieuw voor de Belgische fauna
Op 27 mei werden te Bagimont (nabij Bohan, Naamse Ardennen) op lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) 2 mijnen van *Stigmella sorbi* (Stainton, 1861) gevonden. Op 30 mei werden nog 3 bewoonde mijnen gevonden maar dan te Orchimont. Het is de eerste keer dat deze soort wordt vastgesteld in België! Tijdens een latere excursie te Forges (Henegouwen) werden nog een tiental verlaten mijnen gevonden. Op 23 juni 2012 werden te Weywertz en te Rocherath (provincie Luik) enkele bewoonde mijnen gevonden op lijsterbes.

Résumé. *Stigmella sorbi* (Lepidoptera: Nepticulidae), nouvelle espèce pour la faune belge
Le 27 mai deux mines de *Stigmella sorbi* (Stainton, 1851) furent trouvées sur le sorbier des oiseleurs (*Sorbus aucuparia*) à Bagimont (près de Bohan, Ardennes namuroises). Le 30 mai, trois mines supplémentaires furent trouvées à Orchimont. Chaque fois, les chenilles étaient présentes dans leur mine. Il s'agit de la première mention de cette espèce pour la faune belge! Durant une excursion plus tardive dans la saison, à Forges (Ardenne chimacienne), une dizaine de mines vides furent également trouvées. Le 23 juin 2012 des mines sur *Sorbus aucuparia* furent trouvées à Weymwertz et à Rocherath (Liège).

Key words: *Stigmella sorbi* – Faunistics – First record – Belgium.

Wullaert S.: Vaartstraat 18, B-8710 Wielsbeke, Belgium. sw.demijnen@gmail.com

Introduction

At the end of May 2011 I stayed for 4 days in a chalet near the river Semois at Bohan (province of Namur). Because we were able to use electricity from the chalet, I used a 250W lamp every night to lure moths. The first night was the best! Lots of different species were attracted to the lamp and some of them were new to the province of Namur. Only the first night we had temperatures as high as 14°C because of a clouded sky and there was almost no wind. The other days we had more sunny weather and less clouds, which resulted in more butterflies during the day and less moths during the night. During the day it was pleasant to make long walks in and around Bohan. Every day another area was visited in order to enjoy the beautiful nature and wildlife. During the first walk in Bagimont on the 27th of May, some mined leaves on Rowan, *Sorbus aucuparia* were noticed. They were identified as *Stigmella sorbi* (Stainton, 1861). On 30th May we visited Orchimont, where we found the species again: 3 tenanted mines on *Sorbus aucuparia*. During the next excursion on the 18th of June the same species was found again at Forges (Bois de Forges, province of Hainaut). There the "Workgroup Leaf mines" found a dozen vacated mines on *Sorbus aucuparia* but also on *Sorbus americana*. Besides the first mines of *Stigmella sorbi*, we found on *Sorbus aucuparia* many tenanted mines of *Stigmella nylandriella* and of *Stigmella magdalenae*. The latter is a recently discovered species in Belgium (Bagnée & Van As 2012). On 23rd June 2012, some tenanted mines were found at Rocherath and at Weywertz near Butgenbach (province of Liège), leg. Workgroup Leaf mines. At the moment there are 107 different species in the genus *Stigmella* Schrank, 1802 in Europe (Karsholt & van Nieukerken 2011), of which 49 species are present in Belgium (De Prins & Steeman 2011). Now we can add one new

species to the Belgian fauna, which brings the total to 50 species in Belgium. *Stigmella sorbi* is new to Hainaut, Liège and Namur.

Biology

The mine starts as a slender gallery about 15 mm long almost completely filled with black frass. Then the gallery abruptly turns into a blotch where the frass is scattered irregularly and attached to the upper cuticle (Emmet 1976). The early gallery is most of the times incorporated in the blotch, but the frassline is still clearly visible (as in Fig. 1). When the leaflets are rather small the blotch may occupy the whole leaflet (as in Figs. 1, 3 & 4), and the caterpillar will be crossing the midrib only at the tip of the leaflet. But when the leaflets are longer, as was the case on *Sorbus americana* (Figs. 5 & 6), the gallery and following blotch are confined to one side of the leaflet. The egg is deposited at the underside of the leaf of different Rosaceae trees such as *Cotoneaster* spp., *Malus* spp., *Amelanchier* spp., but the main food plant is *Sorbus aucuparia* and sometimes other species of *Sorbus* (Johansson *et al.* 1989). The larva is pale greenish, with a pale brown head (as seen in Fig. 2). The cocoon is brown to deep brown (Emmet 1976). *Stigmella sorbi* has only one generation a year. According to Emmet (1976), the moths fly in May and the larvae feed in June in the south of England, but rather later in the north. Also according to Johansson *et al.* (1989) the larva appears from the second half of June. It is one of the first Nepticulid moths to appear in spring. However, the record of an active larva on the 27th of May is relatively early compared to literature data. This can, however, be explained by an average temperature which was 5°C higher than normal in April 2011. The average maximum temperature in April 2011 reached even 19.6°C, whereas the normal value is 14.2°C. During 16 days the temperature rose

above 20°C! The beginning of May was a little bit colder but from the 6th of May the temperature was again above 20°C, with a maximum of 26.9°C on the 7th

(Anonymous 2011). This clearly resulted in earlier emerging moths which could explain the early feeding caterpillars.



Figs. 1–8. *Stigmella sorbi* (Stainton, 1861); 1–4. Mines on *Sorbus aucuparia*, Bagimont (Belgium, Namur), 27.v.2011, leg. and photos S. Wullaert; 5–6. Mines on *Sorbus americana*, Forges, Bois de Forges (Belgium, Hainaut), 18.vi.2011, leg. Workgroup Leaf mines, photos C. Snyers.

Distribution

Stigmella sorbi is widespread in Europe, especially the northern half and in the mountain areas of South and Central Europe (Karsholt & van Nieuwerkerken 2011).

Stigmella sorbi was described from England by Stainton (1861). It is rather local in the south and in Ireland, but commoner in the north and in Scotland, where its range extends to the Shetland Islands. (Emmet 1976). In 2010 *Stigmella sorbi* was found on 4 different sites, but always

in low numbers (pers. comm. Rob Edmunds). Sometimes the species may occasionally occur in high densities in northern Scandinavia and the Alps (Johansson *et al.* 1989), which is confirmed by Bengtsson who writes that the species is common in Sweden, Finland, Denmark and Norway. Only in the northernmost part of Norway it is absent (Bengtsson 2008). In the Netherlands the first certain discovery of *Stigmella sorbi* was in 1969. The species was only found in a couple of scattered places in The Netherlands (Kuchlein 1993). *Stigmella sorbi* is a boreo-montane species, which in Southern Europe only occurs in mountains, like in Spain, where it was found by van Nieukerken & Laštůvka on the 6th July 2002 at an

altitude of 1000 m in Segura de los Baños, Teruel (van Nieukerken & Laštůvka 2004).

Acknowledgements

Thanks to Stéphane Claerebout for translating the résumé. Also to Stijn Heggerick who accompanied me during the first trip, and to Léon Huet, Guido De Prins, Dries De Vreeze and Chris Snyers who were there at the excursion in Forges. I would also like to thank Willy De Prins and Erik van Nieukerken who commented on this paper.

References

- Anonymous 2011. Meteorologie. — www.meteobelgie.be/artikelen/79-jaar-2011/1402-waarnemingen April & May 2011. (accessed on 8 December 2011)
- Bagnée J. Y. & van As B. 2012. *Stigmella magdaleneae* (Lepidoptera: Nepticulidae), new to the Belgian fauna. — *Phegea* **40**(1b): 22–24.
- Bengtsson B. Å., Johansson R. & Palmqvist G. 2008. *Nationalnyckelen till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Käkmalar – Säckspinnare. Lepidoptera: Micropterigidae – Psychidae.* — ArtDatabanken, SLU, Uppsala, XX p..
- De Prins W. & Steeman C. 2012. *Catalogue of the Lepidoptera of Belgium.* — www.phegea.org (accessed on 25 June 2012).
- Emmet A. M. 1976. Nepticulidae. — In Heath J. (ed.). *The moths and butterflies of Great Britain and Ireland Vol. I Micropterigidae – Heliozelidae.* — Harley books, Essex, 460 p.
- Johansson R., Nielsen E. S., van Nieukerken E. J. & Gustafsson B. 1989. The Nepticulidae and Opostegidae (Lepidoptera) of North West Europe. — *Fauna entomologica scandinavica* **23**: 1–739.
- Karsholt O. & van Nieukerken E. J. 2004. Fauna Europaea, Nepticulidae. — In: Karsholt O. & van Nieukerken E. J. (eds.) *Lepidoptera, Moths, Fauna Europaea version 1.3.* — www.faunaeur.org (accessed on 8 December 2011).
- Kuchlein J. H. 1993. *De kleine vlinders – Handboek voor de Faunistiek van de Nederlandse Microlepidoptera.* — Pudoc, Wageningen, 715 p.
- Stainton H. T. 1861. Lepidoptera. New British species in 1860. — *Entomologist's Annual* **1861**: 82–92.
- van Nieukerken E. J., Laštůvka A. & Laštůvka Z. 2004. Annotated catalogue of the Nepticulidae and Opostegidae (Lepidoptera: Nepticuloidea) of the Iberian Peninsula. — *SHILAP, Revista de Lepidopterologica* **32**(127): 211–260.
-

Interessante waarnemingen van Lepidoptera in België in 2011 (Lepidoptera)

Willy De Prins & Chris Steeman

Samenvatting. Enkele nieuwe provinciegegevens en andere interessante waarnemingen van Lepidoptera in 2011 worden gemeld. Enkele oudere gegevens worden eveneens vermeld. De hele lijst is alfabetisch gerangschikt. De gebruikte nomenclatuur is in overeenstemming met Fauna Europaea (www.faunaeur.org).

Abstract. Interesting records of Lepidoptera in Belgium in 2011 (Lepidoptera) Some new province records and interesting observations of Lepidoptera in 2011 are mentioned. The whole list is arranged in alphabetical order. The nomenclature is according to Fauna Europaea (www.faunaeur.org).

Résumé. Observations intéressantes de Lépidoptères en Belgique en 2011 (Lepidoptera) Plusieurs données faunistiques nouvelles sont mentionnées par province, ainsi que quelques observations intéressantes. La liste est rangée alphabétiquement. La nomenclature suit les listes de Fauna Europaea (www.faunaeur.org).

Key words: Lepidoptera – faunistics – Belgium.

De Prins, W.: Dorpstraat 401B, B-3061 Leefdaal. willy.deprins@gmail.com.

Steeman, C.: Koning Albertlei 90, B-2950 Kapellen. christiaan.steeman@gmail.com.

In deze vaste rubriek worden de meest interessante waarnemingen van Lepidoptera uit het voorbije jaar (en eventueel vorige jaren) geciteerd. Vele van de nieuwigheden in dit artikel vermeld, zijn reeds gepubliceerd op de website van de Belgische Lepidoptera (De Prins & Steeman 2003–2012). De hele lijst is alfabetisch gerangschikt volgens familie-, genus- en soortnaam; zo sluit hij beter aan bij de gegevens op de website. Voor de systematiek en nomenclatuur wordt de lijst van Fauna Europaea (www.faunaeur.org) gevolgd. De systematiek is in de loop van 2011 op sommige plaats erg veranderd n.a.v. een artikel door van Nieukerken *et al.* (2011). Voor sommige groepen zal dat geen groot probleem opleveren omdat zij in hun geheel een andere systematische rang hebben gekregen. Zo zijn de vroegere Depressariidae en Ethmiidae nu als subfamilies opgenomen in de familie Elachistidae, de vroegere families Arctiidae en Lymantriidae behoren nu als subfamilies tot de familie Erebididae. Omgekeerd is het genus *Argyresthia* nu ondergebracht in een eigen familie Argyresthiidae, terwijl het vroeger onder de Yponomeutidae hoorde. Een lastiger opdeling is die van de grote familie Noctuidae. Die blijft als familie bestaan, maar vele genera worden nu ondergebracht in de familie Erebididae. Het zal dus even zoeken worden om alle soorten terug te vinden en het zal wel een tijdje duren vooraleer men vertrouwd is met deze nieuwe classificatie die volgens Zhang (zie van Nieukerken *et al.* 2011) "evo-Linnaeaans" is en hopelijk lange tijd zal stand houden. Afkortingen: AN = Antwerpen, BR = Brabant, HA = Hainaut, LG = Liège, LI = Limburg, LX = Luxembourg, NA = Namur, OV = Oost-Vlaanderen en WV = West-Vlaanderen.

Adelidae

Adela violella: 1 ex. op 15.vi.2011 te Meerhout, leg. C. Van Steenwinkel. Nieuw voor AN.

Cauchas fibulella: 1 ex. op 07.v.2011 te Aywaille, leg. E. Steckx. Nieuw voor LG.

Agonoxenidae

Spuleria flavicaput: 1 ex. op 12.v.2011 te Ninove, leg. W. Mertens. Nieuw voor OV.

Argyresthiidae

Argyresthia albistria: 1 ex. op 12.vii.2010 te Merelbeke, leg. H. Van Doorslaer. Nieuw voor OV.

Bedelliidae

Bedellia somnulentella: mijnen op *Convolvulus* op 15.vi.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Bucculatricidae

Bucculatrix demaryella: 1 ex. op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Blad-mineerders. Nieuw voor WV.

Bucculatrix ulmella: 1 ex. op 12.iii.2011 te Autelbas nabij Arlon, leg. S. Raison, det. T. Muus. Nieuw voor LX.

Bucculatrix ulmifoliae: enkele mijnen op *Ulmus* op 17.ix.2011 te Dourbes, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Coleophoridae

Coleophora albitarsella: enkele volgroeide kokers op 24.x.2011 in "Het Buitengoor" te Mol, leg. C. Van Steenwinkel; een koker op *Glechoma hederacea* op 29.x.2011 te Ham, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor AN en LI.

Coleophora alnifoliae: 1 koker op *Alnus* op 15.vi.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Coleophora artemisicolella: 12 kokers op *Artemisia vulgaris* op 16.ix.2011 te Ekeren, leg. G. De Prins. Nieuw voor AN.

Coleophora binderella: 1 koker op *Alnus glutinosa* op 14.v.2011 te Adinkerke, leg. Werkgroep Bladmineerders; een volgroeide koker op *A. glutinosa* op 30.iv.2011 te Wilrijk, leg. C. Snysers. Nieuw voor AN en WV.

Coleophora calycotomella: 1 koker op *Cytisus scoparius* op 02.iv.2011 te Zutendaal, leg. Werkgroep Bladmineerders; 6 kokers op *C. scoparius* op 29.x.2011 in het gebied "Keyfheide" te Meerhout en meer kokers begin november op dezelfde plaats en te Mol, leg. C. Vansteenwinkel. Nieuw voor AN en LI.

Coleophora conyzae: 1 koker op *Inula conyza* in mei 1997 te Yvoir, 1♀ e.l. 10.vi.1997, leg. F. Coenen (Coenen 2011a: 104). Nieuw voor NA.

Coleophora follicularis: kokers op *Pulicaria dysenterica* en op *Eupatorium cannabinum* op 14.v.2011 te Adinkerke, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Coleophora juncicolella: 1 koker op *Calluna vulgaris* op 28.v.2011 te Orchimont, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Coleophora kuehniella: een jonge zak op *Quercus petraea* op 02.ix.2011 te Chaudfontaine, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor LG.

Coleophora laricella: een koker op *Larix* on 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Coleophora lusciniapennella: 1 koker op *Salix caprea* op 29.x.2011 te Ham, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI.

Coleophora mayrella: een koker op *Trifolium* sp. 27.v.2011 te Vresse-sur-Semois, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Coleophora peribenanderi: 1 koker op *Cirsium arvense* op 25.viii.2011 te Cortil-Noirmont, leg. J. Y. Baugnée. Enkel bekend vanuit de literatuur, maar nu dus met zekerheid in BR.

Coleophora pyrrehulipennella: een tiental kokers op *Calluna vulgaris* en *Erica tetralix* op 23.iv.2011 te Lierneux; 2 kokers op *E. tetralix* op 23.iv.2011 te Bouvigny, beide leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor LG en LX.

Coleophora siccifolia: 1 koker op *Sorbus aucuparia* op 22.v.2011 te Berendrecht, leg. G. De Prins. Nieuw voor AN.

Coleophora solitariella: 1 koker op *Stellaria holostea* op 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Coleophora spinella: 1 koker op *Pyrus* sp. 18.v.2011 te Wielsbeke, leg. S. Wullaert. Nieuw voor WV.

Coleophora trifariella: enkele kokers op 23.iv.2011 te Lierneux, leg. J.-Y. Baugnée. Nieuw voor LG.

Metriotes lutarea: 1 ex. op 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Cosmopterigidae

Cosmopterix scribaiella: 1 ex. op 28.vi.2011 te Lessines, leg. J. Van Uytvanck. Nieuw voor HA.

Limnaecia phragmitella: enkele rupsen in *Typha latifolia* op 15.iii.2011 te Gembloux, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor NA.

Crambidae

Agriphila selasella: 1 ex. op 21.viii.2010 in het gebied "Vierkensbroek" te Scherpenheuvel-Zichem, leg. M. Herremans. Nieuw voor BR.

Agrotera nemoralis: 1 ex. op 22.v.2011 te Meerbeke, leg. W. Mertens. Nieuw voor OV.

Anania perlucidalis: 1 ex. op 31.v.2011 te Aische-en-Refail, leg. I. Volont. Nieuw voor NA.

Anania stachydalis: 1 ex. op 27.vi.2011 te Gooik, leg. B. Van Camp. Nieuw voor BR.

Anania terrealis: 1 ex. op 21.viii.2011 te Lommel, leg. P. Cox. Nieuw voor LI.

Nascia cilialis: 1 ex. op 10.v.2011 te Aische-en-Refail, leg. R. Raison. Nieuw voor NA.

Nymphula nitidulata: 1 ex. op 08.v.2011 te Daknam, leg. T. Vermeulen. Nieuw voor OV.

Pediasia contaminella: 1 ex. op 15.vi.2011 te Zichem, leg. M. Herremans. Nieuw voor BR.

Pyrausta despicata: 1 ex. op 12.vi.2011 te Geraardsbergen, leg. W. Decock. Nieuw voor OV.

Sitochroa verticalis: 1 ex. op 25.vi.2010 te Sint-Gillis-Waas, leg. D. Baert. Nieuw voor OV.

Elachistidae

Depressariinae

Agonopteryx assimilella: 1 rups op *Cytisus scoparius* op 02.iv.2011 te Zutendaal; 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI en NA.

Elachistinae

Elachista adscitella: talrijke mijnen op *Sesleria caerulea* op 26.iii.2011 te Yvoir, leg. J. Y. Baugnée, bevestigd door W. Ellis. Enkele exemplaren uitgekweekt. Nieuw voor NA.

Elachista apicipunctella: 1 ex. op 19.iv.2011 te Schaltin, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor NA.

Elachista canapennella: 1 ex. op 08.iv.2011 te Wielsbeke, leg. S. Wullaert, conf. door T. Muus. Nieuw voor WV.

Elachista pollinariella: 1 ex. op 07.v.2011 in het natuurgebied "De Lieteberg" te Zutendaal, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI.

Elachista triseriatella: 1 ex. op 21.v.1982 in het gebied "La Roche Trouée" te Nismes (NA), leg. F. Coenen. De rups mineert in *Festuca ovina* en *F. longifolia*. Als nieuwe soort voor België vermeld door Coenen (2011b: 274). De determinatie van het ene verzamelde exemplaar is echter zeer twijfelachtig omdat niet naar de genitalia gekeken werd en er verscheidene, zeer nauw verwante soorten in deze groep zitten. De soort wordt daarom voorlopig niet opgenomen in de Belgische lijst.

Erebidae

Arctiinae

Pelosia obtusa: 1 ex. 01.viii.2011 te Essen-Wildert en 4 ex. op 03.viii.2011 op dezelfde plaats, telkens leg. S. Baeten; op 06.viii.2011 in het natuurgebied Grenspark De Zoom/Kalmthoutse Heide te De Nol ongeveer 10 ex., leg. J. Elst et al. Nieuw voor AN.

Erebinae

Catephia alchymista: 1 ex. op 07.v.2011 te Vaucelles, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Catocala fulminea: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmineerders. Enkel bekend uit de literatuur maar nu bevestigd voor NA.

Catocala promissa: 1 ex. op 28.vi.2011 te Halle, leg. D. Maes; 1 ex. op 29.vi.2011 te De Panne, leg. D. D'Hert; 1 ex. op 28.vii.2011 te Meerbeke, leg. W. Mertens. Nieuw voor BR, OV en WV.

Minucia lunaris: 1 ex. op 09.v.2011 te Poperinge, leg. S. Noppe. Nieuw voor WV.

Hermiinae

Polygogon plumigeralis: 1 ex. op 21.vi.2011 te Hermalle-sous-Argenteau, leg. R. Spronck; 1 ex. op 26.vi.2011 te Kessel-Lo, leg. T. Caers. Nieuw voor BR en LG.

Hypenodinae

Hypenodes humidalis: 1 ex. op 07.viii.2009, in het Walenbos bij Sint-Joris-Winge, leg. W. Veraghtert. Nieuw voor BR.

Schrankia taenialis: 1 ex. op 05.vii.2011 te Herstal, leg. R. Stas. Nieuw voor LG.

Eriocraniidae

Eriocrania sangii: enkele bladminen op *Betula pubescens* op 15.v.2011 te Bôsfagne, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LG.

Gelechiidae

Approaerema anthylidella: mijnen op *Medicago lupulina* op 09.iv.2011 te Chimay, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor HA.

Argolamprotes micella: 1 ex. op 15.vi.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Brachmia blandella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmineerders; 1 ex. op 16.iv.2011 te Torhout, leg. S. Wullaert, gen. det. J. De Prins. Nieuw voor NA en WV.

Carpatolechia alburnella: 1 ex. op 15.vi.2011 te Herstal, leg. R. Stas. Nieuw voor LG.

Caryocolum blandella: een rups op *Stellaria holostea* op 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Caryocolum kroesmanniella: 1 rups in *Stellaria holostea* op 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Gelechia nigra: 1 ex. op 08.vii.2011 te Hasselt, leg. C. Vanderydt. Nieuw voor LI.

Helcystogramma lutatella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Isophrictis striatella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Mirificarma interrupta: 1 ex. op 13.v.2011 in het reservaat "L'eau d'Yves" nabij Walcourt, leg. J. Duvivier. Nieuw voor NA.

Monochroa lucidella: 1 ex. op 11.vii.2011 te Hasselt, leg. C. Vanderydt. Nieuw voor LI.

Parachronistis albiceps: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Platyedra subcinerea: 1 ex. op 22.v.2011 te Mechelen, 3 ex. op 04.vi.2011 op de zefde plaats, leg. J. Soors. Nieuw voor AN.

Pseudotelphusa paripunctella: 1 ex. op 02.v.2011 te Vierves-sur-Viroin, leg. S. Claerebout. Nieuw voor NA.

Psoricoptera gibbosella: 1 ex. op 17.vii.1997 te Visé, leg. R. Spronck; 1 ex. op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, en 1 ex. op 03.ix.2011 te Forges, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor HA, LG en WV.

Sophronia semicostella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Stenolechoides pseudogemmellus: 1 ex. op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Syncopacma taeniolella: 1 rups op *Trifolium* sp. op 14.v.2011 te Adinkerke, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Thiotricha subocellea: enkele rupsenzakken op *Origanum vulgare* op 04.x.2011 te Ben-Ahin, both leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor LG.

Geometridae

Aleucis distinctata: 1 ex. op 07.iv.2011 te St-Martens-Voeren, leg. J. Jansen. Nieuw voor LI.

Cidaria fulvata: 1 ex. op 11.vi.2011 te Galmaarden, leg. W. Veraghtert. Nieuw voor BR.

Earophila badiata: 1 ex. op 21.iii.2011 te Everbeek, leg. J. Van Uytvanck. Nieuw voor OV.

Idaea rusticata: 1 ex. op 27.vii.2011 te Herstal, leg. R. Stas. Nieuw voor LG.

Menophra abruptaria: 1 ex. op 21.viii.2011 te Mechelen, leg. M. De Munter. Nieuw voor AN.

Perizoma bifaciata: 1 ex. op 20.viii.2011 te Rotselaar, leg. R. Meeuwis. Nieuw voor BR.

Philereme vetulata: 1 ex. op 06.vi.2011 te Elingen, leg. L. Decrick. Nieuw voor Brabant.

Plagodis pulveraria: 1 ex. op 18.iv.2011 in het domein "Vloethemveld" te Zedelgem, leg. A. Zwaenepoel. Nieuw voor WV.

Stegania cararia: 1 ex. op 28.v.2011 te Couthuin, leg. P. Vanmeerbeek. Nieuw voor LG.

Stegania trimaculata: 1 ex. op 30.iv.2011 te Aische-en-Retail, leg. R. Raison. Nieuw voor NA.

Theria primaria: 1♂ op 07.ii.2011 te Henis, leg. W. Proesmans; 2♂ op 05.xii.2011 te Balièvre bij Chimay, leg. J. L. Coppée & T. Coppée. Nieuw voor HA & LI.

Glyphipterigidae

Glyphipteryx forsterella: 3 ex. op 09.v.2011 te Schoten, leg. A. Peeters, en 5 ex. op 28.v.2011 te Membach, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor AN en LG.

Glyphipterix thrasonella: meer dan 100 ex. op *Eleocharis palustris* op 12.v.2011 te Wavreille, leg. J.-Y. Baugnée. Nieuw voor NA.

Gracillariidae

Caloptilia falconipennella: enkele bladminen op *Alnus glutinosa* op 14.v.2011 te Adinkerke, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Caloptilia fidella: enkele mijnen op *Humulus lupulus* op 25.vii.2010 te Mol, leg. C. Van Steenwinkel, en op 30.ix.2010 te Deinze, leg. Werkgroep Bladmineerders. In 2011 werden mijnen van deze soort opnieuw te Mol en ook te Dessel aangetroffen, leg. C. Van Steenwinkel. Nieuw voor AN en OV.

Caloptilia hemidactylella: 1 overwinterend ex. op 01.i.2011 te Virelles, leg. Werkgroep Bladmineerders; 1 ex. op 06.iv.2011 te Herstal, leg. R. Stas. Nieuw voor HA en LG.

Dialectica imperialella: enkele rupsen in mijnen op *Symphytum officinale* op 01.ix.2011 te Oreye, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor LG.

Leucospilapterix omisella: verscheidene mijnen op *Artemisia vulgaris* op 13.vi.2011 te Ooigem, leg. S. Wullaert; een tiental mijnen op *A. vulgaris* op 11.vii.2011 te Boechout, leg. C. Snyers. Nieuw voor AN en WV.

Micrurapteryx kollariella: 1 ex. op 15.v.2011 te Butgenbach, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LG.

Parornix scoticella: mijnen op *Sorbus terminalis* op 03.ix.2011, te Dourbes, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Phyllonorycter agilella: deze soort werd in 1906 vermeld uit Brabant, zonder een exacte vindplaats te noemen (De Crombrughe 1906: 103). Het gaat haast wel zeker om een foutieve determinatie. Er zijn geen exemplaren van deze soort teruggevonden in het KBIN (De Prins 1998: 42). Te schrappen van de Belgische lijst.

Phyllonorycter cerasicolella: 1 ex. op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Phyllonorycter medicaginella: enkele mijnen op *Melilotus alba* op 24.viii.2011 te Meerhout, 1 ex. e.l. 04.iv.2012, leg. C. Van Steenwinkel. Nieuw voor AN.

Phyllonorycter populifoliella: enkele mijnen op *Populus* sp. op 15.ix.2010 te Luik, leg. J. Y. Bagnée, det. E. Van Nieuckerken, en op 20.ix.2011 te Ooigem, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LG en WV.

Phyllonorycter quinqueguttella: enkele mijnen op *Salix repens* op 30.x.2011 te Doel, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor OV.

Phyllonorycter salictella: enkele mijnen op *Salix* op 20.ix.2011 te Ooigem, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Phyllonorycter sorbi: enkele bladmijnen op *Sorbus aucuparia* op 28.v.2011 te Orchimont, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Phyllonorycter tenerella: enkele mijnen op *Carpinus* op 20.ix.2011 te Ooigem, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Heliozelidae

Heliozela sericiella: mijnen op *Quercus* op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout en op 29.x.2011 te Ham, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI en WV.

Hesperiidae

Erynnis tages: 1 ex. op 04.vi.1996 nabij Lac de Virelles te Virelles, leg. L. Mousson; 1 ex. op 05.vi.1996 op dezelfde vindplaats, leg. B. Philippart; 1 ex. op 24.iv.2002 te Court-sur-Heure, leg. E. Graitson. Nieuw voor HA.

Incurvariidae

Incurvaria pectinea: een bladmineer met rups op *Prunus mahaleb* op 04.v.2011 te Flémalle-Haute, leg. J. Y. Bagnée. Nieuw voor BR.

Lyonetiidae

Leucoptera lotella: enkele mijnen op *Lotus corniculatus* op 04.x.2011 te Ben-Ahin, leg. J. Y. Bagnée. Nieuw voor LG.

Leucoptera spartifoliella: 2 cocons op *Cytisus scoparius* op 23.iv.2011 te Lierneux, leg. J. Y. Bagnée. Nieuw voor NA.

Lyonetia prunifoliella: mijnen op *Malus sylvestris* en *Prunus spinosa* op 09.x.2011 te Resteigne, leg. J. Y. Bagnée. Nieuw voor LX.

Micropterigidae

Micropterix tunbergella: 2 ex. op 04.v.2011 te Flémalle-Haute, both leg. J. Y. Bagnée. Nieuw voor LG.

Momphidae

Mompha raschkiella: mijnen op *Epilobium* op 15.vi.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Mompha terminella: mijnen op *Circaea* op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor WV.

Nepticulidae

Bohemannia quadrimaculella: 1 ex. op 16.vii.2011 te Houthalen-Helchteren, leg. Z. Vanstraelen, det. E. van Nieuckerken; 1 ex. op 10.vii.2011 in het gebied "Lac de Virelles" te Virelles, leg. Werkgroep Bladmineerders. Het was meer dan 100 jaar geleden dat deze zeer zeldzame soort uit België werd vermeld. Nieuw voor HA en LI.

Ectoedemia argyropeza: enkele bladmijnen op *Populus tremula* op 29.x.2011 te Ham en op 30.x.2011 te Doel, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI en OV.

Ectoedemia intimella: enkele mijnen op *Salix caprea* op 30.x.2011 te Zwijndrecht, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor AN.

Ectoedemia occultella: enkele mijnen op *Betula* op 17.ix.2011 te Dourbes en op 20.ix.2011 te Ooigem, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Bevestigd voor NA en nieuw voor WV.

Ectoedemia rubivora: verscheidene mijnen op *Rubus* sp. op 01.iv.2011 te Tilly, leg. J.-Y. Bagnée. Was enkel bekend uit de literatuur en nu met zekerheid vastgesteld voor BR.

Stigmella anomalella: enkele bladmijnen op *Rosa* op 30.x.2011 te Doel, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor OV.

Stigmella confusella: enkele bladmijnen op *Betula pendula* op 25.viii.2011 te Cortil-Noirmont, leg. J. Y. Bagnée, bevestigd door E. van Nieuckerken. Nieuw voor BR.

Stigmella continuella: enkele bladmijnen op *Betula pendula* op 02.ix.2011 te Chaudfontaine, leg. J.-Y. Bagnée. Nieuw voor LG.

Stigmella luteella: enkele mijnen op *Betula* op 29.x.2011 te Ham en te Zutendaal en op 30.x.11 te Doel, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI en OV.

Stigmella minusculella: enkele mijnen op *Pyrus pyraeaster* op 16.ix.2011 te Resteigne, leg. J. Y. Bagnée. Nieuw voor LX.

Stigmella nylandriella: mijnen op *Sorbus aucuparia* op 18.vi.2011 te Forges, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor HA.

Stigmella ulmivora: enkele mijnen op *Ulmus* op 17.ix.2011 te Dourbes, leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor NA.

Trifurcula immundella: mijnen op *Cytisus scoparius* op 09.iv.2011 te Chimay en op 07.v.2011 te Vaucelles, beide leg. Werkgroep Bladmineerders. Enkel bekend uit de literatuur voor NA, maar nu dus met zekerheid vastgesteld; nieuw voor HA.

Noctuidae

Autographa jota: 1 ex. op 22.v.2011 in het gebied "Zwinbosjes" te Knokke-Heist, leg. T. Sierens. Nieuw voor WV.

Conistra erythrocephala: 1 ex. op 04.iv.2011 te Sint-Gillis-Waas, leg. D. Baert. Nieuw voor OV.

Dryobotodes eremita: 7 ex. op 01.x.2011 in het Maldegemveld nabij Maldegem, leg. S. Wullaert *et al.* Nieuw voor OV.

Lacanobia splendens: 1 ex. op 07.vii.2011 in het gebied "Kesterheide" te Gooik, leg. B. Van Camp. Nieuw voor BR.

Lithophane ornitopus: 1 ex. op 21.iv.2011 te Poperinge, leg. S. Noppe. Nieuw voor WV.

Oecophoridae

Metalampra cinnamomea: 1 ex. op 25.vii.2011 in het gebied "Ile aux corsaires" te Angleur, leg. R. Stas; 1 ex. op 28.vii.2011 te Aische-en-Refail, leg. R. Raison. Nieuw voor LG en NA.

Opostegidae

Pseudopostega auritella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor NA.

Psychidae

Bankesia conspurcatella: een ♂ en verscheidene zakken op 08.iii.2011 langs de Quai des Venes te Luik, leg. J.-Y. Baugnée. Nieuw voor LG.

Proutia betulina: 1 koker op 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor WV.

Pterophoridae

Hellinsia carpodactyla: 1 ex. op 28.vi.1997 te Haccourt, leg. R. Spronck. Nieuw voor LG.

Hellinsia didactylites: 1 ex. op 02.viii. 2011 te Aywaille, leg. R. Stas. Nieuw voor LG.

Hellinsia lienigianus: 1 ex. op 28.vi.1997 te Haccourt, leg. R. Spronck. Nieuw voor LG.

Merrifieldia baliodactylus: 1 ex. op 23.vi.1998 te Haccourt, leg. R. Spronck. Nieuw voor LG.

Stenoptilia zophodactylus: enkele mijnen op *Gentiana germanica* op 30.vii.2011 in het gebied "Plateau des Abannets" te Nismes; later kwam één imago uit, leg. Werkgroep Bladmeeesters, det. C. Gielis. Nieuw voor NA.

Pyralidae

Achroia grisella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmeeesters; 1 ex. op 13.viii.2011 te Assenbroek, leg. J. Opsomer. Nieuw voor NA en WV.

Euzophera fuliginosella: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor NA.

Scythrididae

Scythris inspersella: ca. 20 ex. op *Epilobium angustifolium* en op *Rubus* sp. op 07.vi.2011 te Thuin, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor HA.

Tineidae

Psychoides verhuella: enkele oude mijnen en verse cocons op *Asplenium scolopendrium* op 21.iv.2011 te La Buisserie, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor HA.

Tischeriidae

Coptotriche gaunacella: talrijke mijnen op *Prunus* sp. op 13.ix.2011 te Huy, leg. J. Y. Baugnée. Nieuw voor LG.

Tischeria dodonaea: enkele bladmijnen op *Quercus* op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeesters; enkele bladmijnen op *Quercus petraea* op 02.ix.2011 te Chaudfontaine, leg. J.-Y. Baugnée. Nieuw voor LG en WV.

Tortricidae

Acleris umbrana: 1 ex. op 25.ii.2011 te Vierves sur Viroin, leg. S. Claerebout. Nieuw voor NA. Dit is een erg lokale en zeldzame soort die tot nu toe alleen van een literatuurgegeven bekend was uit BR.

Ancylis unguicella: 1 ex. op 15.vi.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor WV.

Ancylis upupana: 1 ex. op 07.v.2011 te Vaucelles, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor NA.

Bactra furfurana (Haworth, 1811): deze soort werd nog niet eerder uit België vermeld. De eerste waarneming is wellicht die van 26.vii.2002 uit Stekene, OV, waar een exemplaar in een lichtval werd aangetroffen, leg. M. De Vrieze. De val stond opgesteld in een tuin met zure, natte grond en veel wilde plantengroei. Nadien werd de soort nog waargenomen op 02 en 05.vii.2009 te Merelbeke, leg. K. Verplaetse, en enkele tientallen exemplaren in de Jeronimuspolder in het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen, in een zilt grasland, leg. Werkgroep Vlinderfaunistiek.

De soort kan plaatselijk gewoon zijn waar de voedselplanten van de rups groeien: *Scirpus lacustris* en *Juncus conglomeratus*. De rups holt de stengels van deze planten uit. De adulten vliegen doorgaans in juni-juli in zeer vochtige, bij voorkeur zilte, gebieden.

In Nederland is deze soort op vele plaatsen waargenomen, maar nooit talrijk. In Groot-Brittannië komt ze verspreid over het hele land voor.



Fig. *Bactra furfurana*, Oost-Vlaanderen, Stekene, 26.vii.2002, leg. en foto M. De Vrieze.

Choristoneura lafauryana: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor NA.

Clepsis dumicolana: 1 ex. op 22.v.2011 te Mechelen, leg. J. Soors. Nieuw voor AN.

Cydia cosmophorana: 1 ex. op 07.v.2011 te Vaucelles, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor NA.

Cydia nigricana: 1 ex. op 21.v.2005 te Visé, leg. R. Spronck. Nieuw voor LG.

Dichrorampha acuminatana: 1 ex. rustend op *Leucanthemum vulgare* op 18.iv.2011 in het domein "Vloethemveld" te Zedelgem, leg. A. Zwaenepoel. Nieuw voor WV.

Eucosma metzneriana: 1 ex. op 05.vi.2011 te Poperinge, leg. S. Noppe. Nieuw voor WV.

Eucosma obumbratana: 1 ex. op 30.vii.2011 te Aische-en-Retail, leg. I. Volont. Bevestigd voor NA.

Eudemis porphyra: 1 ex. op 27.vi.2011 te Geraardsbergen, leg. W. Decock; 1 ex. op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeesters. Nieuw voor OV en WV.

Grapholita funebrana: 1 ex. op 07.v.2011 te Nismes, leg. P. Vantighem. Bevestigd voor NA.

Grapholita jungiella: 1 ex. op 22.iv.2010 te Tongeren, leg. R. Barendse. Nieuw voor LI.

Gypsonoma oppressana: 1 ex. op 25.vi.2010 te Mouscron, leg. C. Gruwier. Nieuw voor HA.

Hedya pruniana: 1 ex. op 26.v.2011 te Everbeek, leg. J. Van Uytvanck. Nieuw voor OV.

Lozotaenia forsterana: 1 ex. op 28.v.2011 te Couthuin, leg. P. Vanmeerbeeck. Nieuw voor LG.

Metendothenia atropunctana: 1 ex. op 18.iv.2011 in het domein "Vloethemveld" te Zedelgem, leg. A. Zwaenepoel. Nieuw voor WV.

Orthotaenia undulana: 1 ex. op 27.vi.2010 te Vierves-sur-Viroin, leg. C. Gruwier. Nieuw voor NA.

Pammene obscurana: 1 ex. op 26.iv.2011 te Mouscron, leg. C. Gruwier. Nieuw voor HA.

Pammene populana: 1 ex. op 24.vii.2010 te Erpion, leg. J. van Roosmalen. Nieuw voor HA.

Pammene splendidulana: 1 ex. op 16.iv.2011 te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeerders. Nieuw voor WV.

Pandemis cinnamomeana: 2 ex. op 12.ix.2010 te Couthuin, leg. P. Vanmeerbeeck; 1 ex. op 11.vi.2011 te Everbeek, leg. W. Decock. Nieuw voor LG en OV.

Phtheochroa inopiana: 1 ex. op 10 July 2011 at Kloosterbroek, leg. R. Uyttenbroeck. Nieuw voor BR.

Priesterognatha fuligana: 1 ex. op 04.v.2008 te Hastière, leg. J.-Y. Baugnée. Nieuw voor NA.

Pseudohermenias abietana: 1 ex. op 09.v.2011 te Lommel, leg. H. Dries. Nieuw voor LL.

Pseudosciaphila branderiana: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. Werkgroep Bladmeeerders. Nieuw voor NA.

Spatalistis bifasciana: 1 ex. op 25.vi.2011 te Oignies-en-Thiérache, leg. C. Gruwier. Nieuw voor NA.

Strophedra nitidana: 1 ex. op 04.v.2011 te Couthuin, leg. P. Vanmeerbeeck; 1 ex. op 19.vi.2011 te Bellem bij Aalter, leg. H. Wallays. Nieuw voor LG en OV.

Yponomeutidae

Swammerdamia caesiella: een rups in een los spinsel aan de bovenkant van een berkenblad (*Betula pendula*) op 01.x.2011 in het "Maldegemveld" te Knesselare, imago op 02.iii.2012, leg. W. De Prins. Nieuw voor OV.

Ypsolophidae

Ypsolopha alpella: 1 ex. op 20.viii.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeerders. Nieuw voor WV.

Ypsolopha sequella: 1 ex. op 18.viii.2011 te Everbeek, leg. J. Van Uytvanck, 1 ex. op 20.viii.2011 in het domein De Blankaart te Diksmuide, leg. W. Veraghtert en 1 ex. te Forges op 03.ix.2011, leg. Werkgroep Bladmeeerders. Nieuw voor HA, OV en WV.

Ypsolopha ustella: 1 ex. op 15.vi.2011 in het Wijnendalebos te Torhout, leg. Werkgroep Bladmeeerders. Nieuw voor WV.

Ypsolopha vittella: 1 ex. op 03.viii.2011 te Meerbeke, leg. W. Mertens. Nieuw voor OV.

Zygaenidae

Zygaena transalpina: 1 ex. op 06.viii.2011 te Grace-Hollogne, leg. R. Stas. Nieuw voor LG.

Dankwoord

Met dank voor alle medewerkers van de Werkgroep Vlinderfaunistiek die hun gegevens ter beschikking stelden voor dit overzicht: D. Baert, S. Baeten, R. Barendse, J.-Y. Baugnée, T. Caers, S. Claerebout, F. Coenen, J. L. Coppée, T. Coppée, P. Cox, W. Decock, L. Decrick, M. De Munter, G. De Prins, D. D'Hert, H. Dries, J. Duvivier, J. Elst, E. Graitson, C. Gruwier, D. Herremans, M. Herremans, J. Jansen, D. Maes, R. Meeuwis, W. Mertens, L. Mousson, S. Noppe, J. Opsomer, A. Peeters, B. Phillipart, W. Proesmans, R. Raison, T. Sierens, C. Snyers, J. Soors, R. Spronck, R. Stas, C. Steeman, E. Steckx, R. Uyttenbroeck, B. Van Camp, C. Vanderydt, H. Van Doorslaer, P. Vanmeerbeeck, J. Van Roosmalen, C. Van Steenwinkel, Z. Vanstraelen, J. Van Uytvanck, W. Veraghtert, T. Vermeulen, K. Verplaetse, I. Volont, S. Wullaert, A. Zwaenepoel. G. Baldizzzone, J. De Prins, W. N. Ellis, C. Gielis, F. Groenen, S. J. Koster, T. Muus, H. W. van der Wolf en E. van Nieukerken worden gedankt voor de determinaties van enkele moeilijke soorten.

Bibliografie

- Coenen F. 2011a. De la biologie de *Coleophora conyzae* Zeller, 1868 (Lepidoptera, Coleophoridae). — *Lambillionea* **111**(2): 104–106.
- Coenen F. 2011b. *Elachista triseriatella* Stainton, 1854, espèce nouvelle pour la faune belge (Lepidoptera, Elachistidae). — *Lambillionea* **111**(3): 274.
- De Crombrugghe 1906. Catalogue raisonné des Microlépidoptères de Belgique. — *Mémoires de la Société entomologique de Belgique* **13**: 1–172; **14**: 1–155.
- De Prins W. 1998. Catalogue of the Lepidoptera of Belgium. — *Studiedocumenten van het K.B.I.N.* **92**: 1–236.
- De Prins W. & Steeman C. 2003–2011. *Catalogue of the Lepidoptera of Belgium*. — www.phegea.org.
- Hackray J. & Sarlet L. G. 1969–1974. Catalogue des Macrolépidoptères de Belgique. — Supplément à *Lambillionea* **68–74**, 256 p.
- van Nieukerken E. J., Kaila L., Kitching I. J., Kristensen N. P., Lees D. C., Minet J., Mitter C., Mutanen M., Regier J., Simonsen T. J., Wahlberg N., Yen S.-H., Zahiri R., Adamski D., Baixeras J., Bartsch D., Bengtsson B. Å., Brown J. W., Rae Bucheli S., Davis D. R., De Prins J., De Prins W., Epstein M. E., Gentili-Poole P., Gielis, C., Hättenschwiler P., Hausmann A., Holloway J. D., Kallies A., Karsholt O., Kawahara A. Y., Koster S. J. C., Kozlov M. V., Lafontaine J. D., Lamas G., Landry J.-F., Lee S., Nuss M., Park K.-T., Penz C., Rota J., Schintlmeister A., Schmidt B. C., Sohn J.-C., Solis M. A., Tarmann G. M., Warren A. D., Weller S., Yakovlev R. V., Zolotuhin V. V. & Zwick A. 2011. Order Lepidoptera Linnaeus, 1758. — In: Zhang Z.-Q. (Ed.) *Animal biodiversity: An introduction to higher-level classification and taxonomic richness*. — *Zootaxa* **3148**: 212–221.